

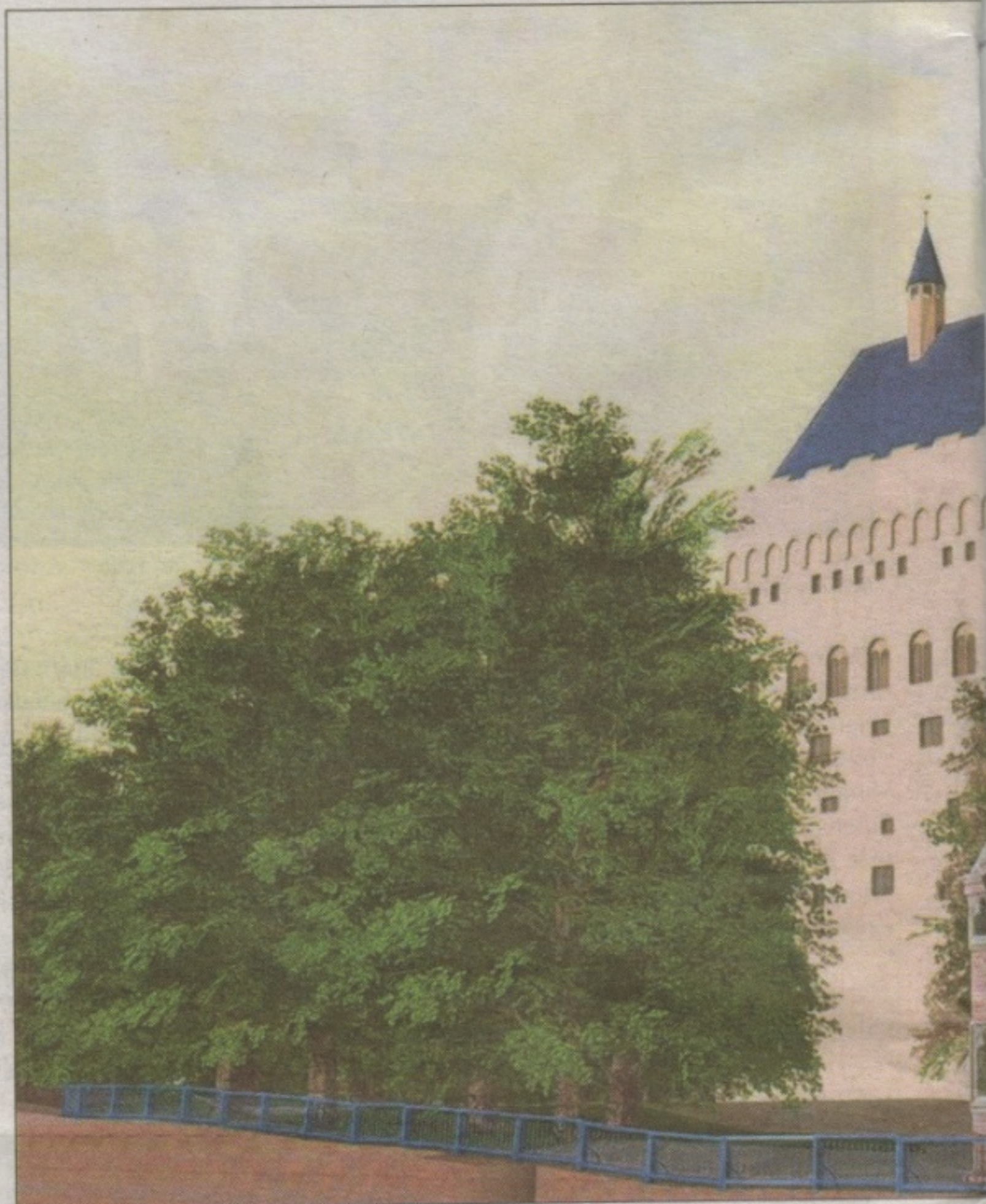
Donjon aantasting

Een voldongen feit, zo willen de media ons laten geloven: die donjon komt er, want dat willen de Nijmegenaren. Maar wat willen 'de' Nijmegenaren echt?

Om te beginnen is, volgens ons, in de discussie rond het Valkhofpark een fundamentele fout geslopen. Ook Gelderlandredacteur Rob Jaspers spreekt in zijn opiniebijdrage 'Donjon verdient nu steun van politiek' (Gelderlander 3 september) over 'herbouw van de donjon'. Maar de recente presentatie van de bouwplannen liet het nog eens zien: er is geen sprake van herbouw, er wordt gebouwd (om maar niet te zeggen: nieuwbouw gepleegd). Dit misverstand dreigt Nijmegen nu naar een desastreuze aantasting van het stadsgezicht te voeren. Natuurlijk, er zijn goede voorbeelden van herbouw in onze stad, die volstrekt terecht en wenselijk waren.

Dat de Stevenstoren na het bombardement van 1944 herbouwd werd, is volkomen begrijpelijk: een gezichtsbepalende toren die iedereen in de stad (en ver daarbuiten)kende en waarvan bovendien goede documentatie bestond, zodat hij authentiek gereconstrueerd kon worden.

Een recenter voorbeeld van terecht (en échte) herbouw is Café Marktzicht aan de Grote Markt in het centrum na een catastrofale brand: niet meer dan logisch dat een dergelijk gezichtsbepalend pand, in een rij historische panden op zo'n centrale plek, hersteld wordt op de wijze zoals elke Nijmegenaar die zich herinnert. Het is echter ronduit flauwekul te stellen, zoals Jaspers doet, dat de donjon 'een gat in ons geheugen herstelde'. De opa van onze opa's zag, wanneer hij aan het begin van

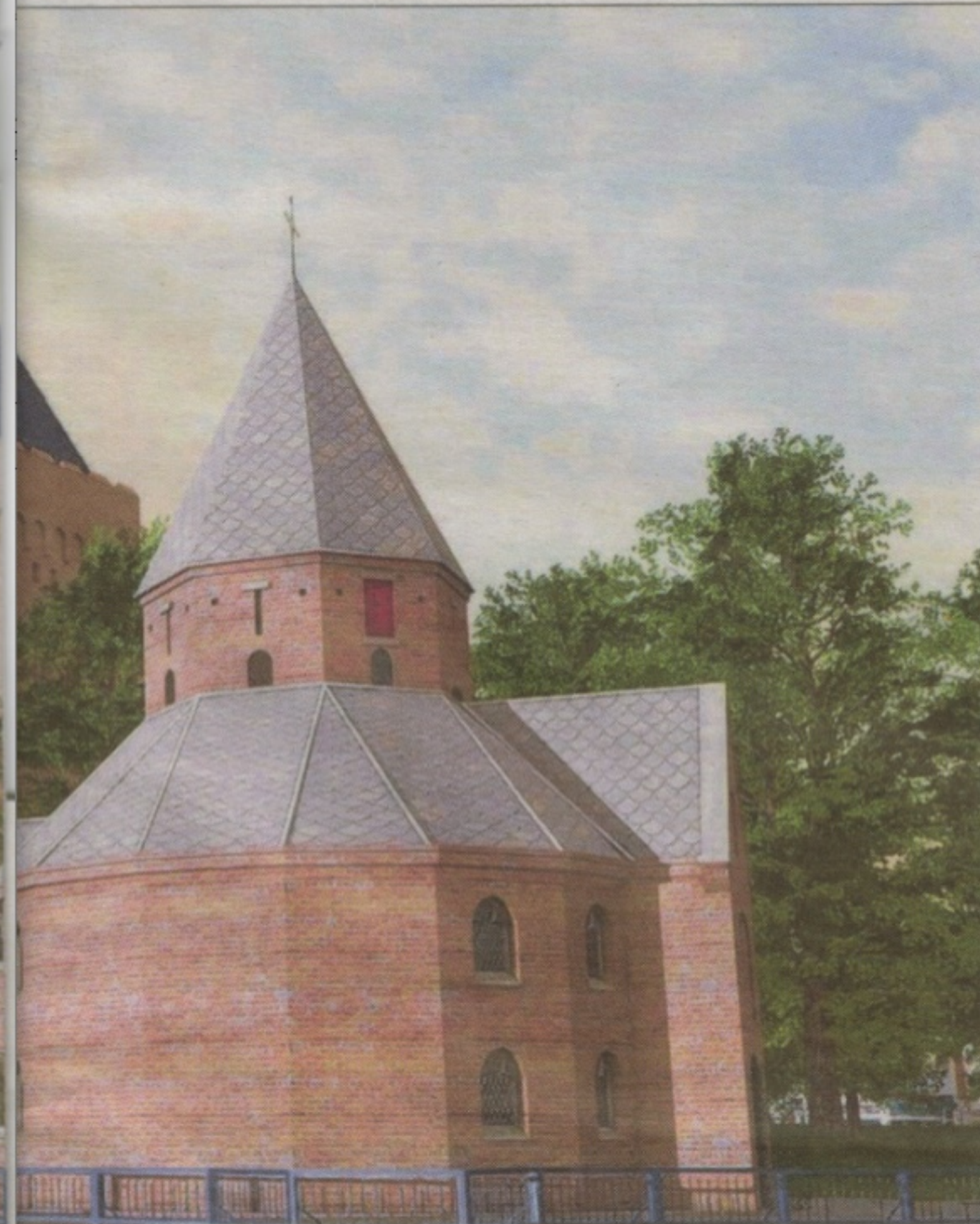

Een impressie van de nieuwe donjon op het Valkhof
foto Image-In Media / Stichting Donjon Nijmegen'

de negentiende eeuw in Nijmegen kwam, al geen toren staan. Over wiens geheugen heeft Jaspers het? Vijf jaar geleden, bijvoorbeeld, was het geheugen van dé Nijmegenaar nog niet vanzelfsprekend bezig met een nieuwbouwtoeren. Bij het referendum in 2006 wilden twee op de vijf stemmende inwoners dat het Valkhofpark niet aangetast zou worden door de bouw van een 'donjon'. De meerderheid van de stemmers, dat wil zeggen een derde deel van de stemgerechtigden, vond dat er wel iets gebouwd mocht worden.

Maar wat? Daarover was en is er geen eensluidende opvatting. Wél werden er bij het referendum vooraf drie randvoorwaarden gesteld: het project mocht de gemeente geen geld kosten, de toren moest zoveel mogelijk op het origineel lijken en met gebruikmaking van 'authentiek' materiaal gebouwd worden en de toren moest openbaar toegankelijk zijn voor een breed publiek. Uit de toelichting bij deze randvoorwaarden bleek dat met dit laatste werd bedoeld dat de toren gratis toegankelijk zou zijn.

van stadsgezicht

Om te verhinderen dat er een al te commerciële bestemming aan het gebouw zou worden gegeven (een toekan of gele M op het dak), zou de raad zeggenschap moeten krijgen over het gebruik. De drie randvoorwaarden worden nu totaal aan de laars gelapt. De ontwerper van de nieuwbouwtoeren spreekt over 'een knipoo naar het verleden;' en zegt ronduit dat het niet mogelijk is om 'authentiek' te bouwen. De gemeente, die niet zou meebetalen, wordt nu gevraagd te investeren in het park als onderdeel van de nieuwbouw. Daarnaast moeten organisaties die subsidies krijgen van de gemeente

(Museum Het Valkhof, Gebroeders van Limburg etc.) en de Radboud Universiteit meebetalen door een verdieping te huren. Zo kun je 'geen geld in steken door de gemeente' natuurlijk ook uitleggen. Wellicht naar de letter correct, maar volkomen in strijd met de geest. En wat als, toch niet geheel denkbeeldig, halverwege de bouw meer geld nodig is? De gemeente kan zich geen nieuwbouwruijn op een dergelijke toplocatie veroorloven en zal dan alsnog openlijk de knip moeten trekken om het geld te laten stromen. De meerderheid aan voorstemmers bij het referendum van 2006

was lange tijd het belangrijkste argument van de voorstanders van de bouw. De voorwaarden die bij het referendum aan de bouw werden gesteld, nu het erop aankomt om steun van de Nijmeegse politiek te verwerven, worden door dezelfde voorstanders compleet genegeerd.

Vlak voor de laatste gemeenteraadsverkiezingen heeft een van ons, om zich als kiezer te kunnen oriënteren, een mailtje gestuurd aan alle deelnemende politieke partijen om hun standpunt inzake de torenbouw te vernemen. De overgrote meerderheid van de partijen reageerde (en snel), en legde zich neer bij de uitslag van het referendum - de ene partij al wat knarsetandender dan de andere. Waaraan echter vrijwel alle partijen vasthielden, was de referendumvoorwaarde dat er geen cent aan gemeentelijk geld in het bouwproject gestoken zou worden. Dat de voorstanders gelegenheidsargumenten gebruiken, is strategisch begrijpelijk. Van de lokale politiek mogen we echter verwachten dat zij zich aan haar toezeggingen houdt, zeker als de kiezer in tijden van financiële krapte toegezegd is dat dit project hem geen geld gaat kosten.

Het moge duidelijk zijn dat de toch al niet royale stemverhouding van 60 procent voorstanders en 40 procent tegenstanders heel anders geweest zou zijn, als de burger geweten had toch voor deze liefhebberij te moeten meebetalen.

Hans Bots, emeritus hoogleraar, voorzitter vereniging Gelre, Marjet Derks, universitair docent Cultuurgeschiedenis Olivier Hekster, hoogleraar Oude Geschiedenis, Jos Joosten, hoogleraar Nederlandse Letterkunde, voorzitter Numaga, Edwin van Meerkerk, universitair docent Cultuurbeleid, Eric Moormann, hoogleraar Klassieke Archeologie Johan Oosterman, hoogleraar Oudere Nederlandse Letterkunde, Peter Raedts, hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis, Joost Rosendaal, universitair docent Politieke Cultuurgeschiedenis